

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 12, din 20.09.2009

Impactul Politicilor Interne asupra Eficienței și Credibilității Politicii Externe a R. Moldova

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 20 septembrie, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. Percepțiile noii guvernări privind libertatea de exprimare
2. Percepțiile noii guvernări privind independența justiției
3. Influența reformelor interne asupra politicii externe a R. Moldova

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: *Bună ziua, dragi ascultători, sunt Corneliu Rusnac și ca de obicei, la această oră, vă invit la o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul „Asociației de Politică Externă” și finanțată de Fundația „Friedrich Ebert”.*

Astăzi vom discuta în general despre situația din R. Moldova și despre acțiunile pe care ar trebui să le întreprindă noua putere în domeniul politicii interne pentru a asigura o politică externă eficientă și credibilă. I-am invitat în studio pe Dna Liliana Vițu, expert pe țară pentru Freedom House și pe Dl. Bogdan Țirdea, analist, Directorul Institutului Social Democrat. Bună ziua!

1. Percepțiile noii guvernări privind libertatea de exprimare

Aș vrea să începem discuția noastră cu problemele care au marcat politica moldovenească în ultimii ani, multe dintre ele numărându-se și printre restanțele R. Moldova la implementarea Planului de Acțiuni cu Uniunea Europeană. Este vorba de: consolidarea instituțiilor democratice, asigurarea independenței justiției, libertatea de exprimare, respectarea drepturilor cetățenești, dezvoltarea economică și socială a statului, etc. Vă propun să începem cu libertatea de exprimare. Ce ar trebui să facă noua putere pentru a asigura această libertate, de altfel garantată de constituție, inclusiv în domeniul audio-vizualului, adică și la radio-televiziunea publică. Dna Vițu?

Liliana VIȚU, expert pe țară pentru Freedom House: Este limpede că acesta este un domeniu prioritar pe care noul guvern ar trebui să îl ia foarte serios în vizor. La Teleradio Moldova situația este într-un fel foarte simplă pentru că este și foarte cunoscută. Problema ține de cenzura care este practică acolo, de faptul că până acum cei trei conducători, președintele companiei dar și directorii de la Moldova 1 și Radio Moldova erau direct supuși și controlați de fostul partid de guvernământ. Să vedem cum vor evolua lucrurile dar se pare că deocamdată mari schimbări nu vor interveni la Moldova 1 din contra atestăm un limbaj vehement, o aceeași politică de denigrare a liderilor din noua coaliție de guvernare. Ce trebuie să facem? Trebuie să aducem câteva principii clare, elementare de conduită profesională, de neimplicare a ziariștilor, a reporterilor, mai ales la programele de știri, de neimplicare, hai să spunem așa, prin comentarii și prin prezentarea propriilor opinii în programele de știri; de realizare a mai multor

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 12, din 20.09.2009

Bogdan ȚÎRDEA: Referitor la Legea presei, aici aș fi vrut să completez câteva nuanțe. Desigur că poate a abroga legea, ar fi, hai să-i spunem așa, categoric pentru că pot apărea anumite discuții...

Liliana VIȚU: Păi da poți reglementa libertatea presei în alte legi.

Bogdan ȚÎRDEA: Există studii în R. Moldova, studii foarte serioase făcute de diferite asociații pentru libertatea presei, asociații jurnalistice unde sunt propuse un șir de amendamente foarte clare care ar putea îmbunătăți considerabil această Lege a presei și care ar permite ca R. Moldova să facă un salt în direcția UE, un salt în direcția satisfacerii criteriilor de la Copenhaga fiindcă iată anume controlul acestui spațiu mediatic permite ca în R. Moldova autoritarismul să se consolideze și mai mulți indicatori, ca indicatorul libertății presei, sau indicatorii climatului de afaceri sau a libertății economice și alți indicatori să retrogradeze fiindcă anume presa este cea care informează cetățeanul, cea care criticând puterea permite ca cetățeanul să o penalizeze prin exercițiul de vor. Ori iată acest control asupra presei, și am vrut aici să menționez un moment că în R. Moldova practic doar o singura filieră a rămas relativ liberă. Este vorba de internet. Internetul, deși controlabil, iată eu pot să vă spun dvs., eu scriam în 2007 articole care erau retransmise pe forum.md. Da acolo te făceau în tot felul, dar era o senzație cel puțin că există libertate. Acum intrați pe internet, deși vă spun că internetul, în viziunea mea, undeva 60 de procente există o libertate în internet, că poți scrie, poți face una alta. Totuși pe multe forum-uri există un control foarte drastic, chiar și același forum.md este controlat. Nu toate articole se permite a fi preluate și republicate, nu totul se permite să fie discutat. Deci, puterea cu toate că noi spunem că partidul comunistilor este nemodernizat, nereformat, unii chiar își permit de a spune că este retrograd dar vreau să vă spun că în privința tehnologiilor informaționale foarte rapid le preiau, foarte rapid le folosesc evident că în propriul scop, în propriul beneficiu.

Liliana VIȚU: Apropo, dacă tot vorbim de reforme sau de importanța reformării sistemului mediatic și pentru că toate lucrurile sunt interdependente și toate reformele depind una de alta, e limpede că aceasta reformă nu poate veni fără o reformă în educație, în cultură pentru că dacă nu ai școală și nu îți merg copii la școală și dacă această educație pe care o primesc de fapt promovează niște stereotipuri, prejudecăți, nu sunt deschise pentru incluziune socială, incluziunea drepturilor minorităților. Și iarăși dacă educația nu este reformată ca să îți dea o nouă deschidere pe mai multe capitole atunci nu ai ce face că dacă ajungi la... poți să ai o presă ideală dar dacă omul nu vede utilitatea unor investigații și își învelește brânza cu acele investigații pe care le-ai făcut și după ce ai făcut investigații timp de două luni de zile nu urmează nimic, nici o reacție în capul omului atunci la un moment dat ești cam frustrat și nu prea vezi rostul acestui efort. Și pe de altă parte trebuie să existe și o cerere de dezvăluire, o cerere, hai să spunem așa, de trimitere în judecată a unor funcționari corupți. Lucru care nu există de partea cealaltă. Astfel de lucruri e clar că vor fi readuse la normalitate printr-o educație, printr-o cultură, printr-o reformă în aceste domenii.

2. Percepțiile noii guvernări privind independența justiției

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 12, din 20.09.2009

Corneliu RUSNAC: Ca să continui același gând aș vrea să vă propun să trecem acum la discutarea următorului subiect care este independența justiției. Ce acțiuni ar trebui să întreprindă Alianța pentru Integrare Europeană ca să asigure o independență reală a justiției nu una mimată?

Liliana VIȚU: Haideți în primul rând să semnalăm pentru că merită semnalate două lucruri, două decizii ale Curții Constituționale care arată că, fie că respectul pentru supremația legii puțin câte puțin își croiește drum în R. Moldova ori că judecătorii Curții au înțeles că e cazul să schimbe macazul, ca să vorbim în rime dar sunt două decizii în favoarea Alianței pentru Integrare Europeană ar spune unii, alții ar spune că decizia e firească pentru că respectă prevederile legislației sau este luată cu bună credință. Adică anumite semnale de scoatere a acestui sistem din sfera politicului sau dominația politică există. Important e că tot ce se va întâmpla, ca toată această tranziție de scoatere de sub controlul fostului partid de guvernământ, Partidului Comuniștilor, să nu treacă imediat de partea cealaltă. De fapt ceia ce încercăm noi să facem, sau ce încercăm experții să promoveze, este scoaterea acestor instituții ale statului foarte importante în afara oricărui control politic.

Da, este clar că trebuie să existe un control parlamentar asupra unor instituții cum este același Serviciu de Informații și Securitate, cum sunt alte instituții în R. Moldova, dar control parlamentar nu înseamnă control politic de către partidul x sau y. Astea sunt lucrurile care trebuie să fie înțelese. Deci, noi trebuie să scoatem procuratura, Trebuie să scoatem Curtea Supremă de Justiție, să îmbunătățim statutul judecătorului, să îmbunătățim aceleași condiții de lucru și vă asigur că sunt foarte multe proiecte care abia așteaptă să fie derulate în curțile judecătorești, care așteaptă să instaleze computere, să transmită emisiunile judecătorești în direct. Nu a existat voință până acum. Sau aceeași schimbare a modului în care sunt distribuite cazurile. Să fie un sistem aleatoriu. Să nu decidă cineva că uite cazul x merge la tine pentru că acolo e cumătrul tău implicat în acest caz și tu îi vei da o decizie favorabilă. Deci, scoaterea în afara controlului politic. Deja reforme la fiecare instituție: Procuratură, Curtea Supremă de Justiție.

Eu sunt sigură că noul ministru a justiției odată ce va dori să respecte norma europeană o va face pentru că avem noroc totuși de o societate civilă care în ultimul timp s-a activat, care a înțeles cât de important este să cooperezi cu instituțiile statului care au expertiză, care pot să vină cu toate propunerile; propunerile deja fiind adoptate și în urma unor consultări la Strasbourg, la Bruxelles, la Viena, unde vreți. Adică, nu cred că cineva se poate plânge că „uite noi nu știm ce să facem, că noi nu avem experiență, că noi nu știm, nu cunoaștem”. Acuma lucrurile sunt diferite de 1998, 2001 sau 2005. Bine, eu nu pot să mă pronunț pe seama, hai să spun așa, lucrurilor tehnice care pot fi făcute, dar e vorba, în primul rând de viziunea strategică pe care o va avea Alianța. Dacă Alianța va înțelege că acum ia venit timpul răzbunării atunci e clar că nu o să ajungem degrabă în Europa. Dacă Alianța va înțelege că a venit timpul restabilirii supremației legii și revizuirii unor prerogative la o instituție sau alta atunci lucrurile se vor schimba în bine.

Bogdan ȚIRDEA: Eu sunt nițel mai sceptic iată în ... Dna Vițu a vorbit dintr-un punct de vedere, dintr-o abordare normativă. Așa ar trebui să fie și eu aș fi foarte bucuros dacă ar fi așa. Dar dacă ne uităm acum la ceia ce face Alianța mie îmi trezește foarte mari dubii. Pe de o parte vorbind în campanie electorală despre transparență, deschidere, despre apropierea față de cetățean noi am văzut negocieri care au durat

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 12, din 20.09.2009

Corneliu RUSNAC: *Spre regret timpul rezervat emisiunii noastre a expirat, dna Vișu, dl. Țirdea eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezenta la acest program. Stimați ascultători, eu, Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de fundația Friedrich Ebert. Aici vă spun la revedere și vă aștept săptămâna viitoare la un nou program, pe curând!*